

mavi nota

AYLIK MÜZİK VE SANAT DERGİSİ • YIL: 1 • MART 1993 10.000 TL.

SAYI

3

BU SAYIDA:

- müfit semih baylan
- suat kurtuldu
- ömer güner
- gündeğdu sanımer
- osman r. aksu
- refik karaağaçlı
- sabahattin volkan (mavi nota)
- özgün baran
- bekir gerçek
- ahmet özer
- kenan sarıalioğlu
- attilâ aşut
- selahattin gündeğdu

1920... Afife Jale'den

1922... Dünya Tiyatrolar Günü-ne

Afife Jale yüzyılımızın başlarında yaşamış bir Türk kadını. Literatürde adı "**sahneye çıkan ilk müslüman Türk kadını**" diye geçen **Afife Jale**, yüreğinde kor gibi yanan coşkulu tiyatro tutkusu ile sahneye çıkma yaşağına karşı koyarak bugünkü şehir tiyatrolarının nüvesini oluşturan "**Darülbedayi**" topluluğu ile ilk kez 1920'de "**Yamanlar**" adlı oyunla sahneye çıkıyor. Daha sonraki oyunlarının birinde, müslüman kadının sahnede oyun oynamasına müsade etmeyen yasağa karşı çıkması nedeni ile sahnede Jandarmalar tarafından basılıyor. Tutuklanıyor. 1921 yılında onu tüm kalbiyle destekleyen bir dostunun özverili çabalarına rağmen **Darülbedayi** topluluğundan çıkartılıyor. **Afife Jale** kötü sonuna yaklaşmaktadır artık. Bestekâr **Selahaddin Pınar**'la fırtınalı bir aşk yaşayan **Afife Jale**, babası tarafından reddedilmiş, ailesince terk edilmiş, perişan bir şekilde kaderine terk edilmiştir. Oysa suçu neydi? Müslüman bir kadın olarak sahneye çıkmaktı. **Afife Jale** yüreğindeki tiyatro ateşini söndüremeden ve birgün **Shakespeare**'i oynamak hayalini asla gerçekleştiremeden daha henüz 39 yaşında iken İstanbul'da ölüyor. Mezarı bile bilinmiyor **Afife Jale**'nin. Kimler gelmiş kimler geçmişti 1900'lerden 2000'li yıllara kadar tiyatromuzdan? Çeşitli sıkıntılara dayanamayıp **Darülbedayi** yıllarında ne **Afife Jale**'ler, **Cahide Sonku**'lar ve **Muhsin Ertuğrul** gibi unutulmaz dev isimler yazılmıştı tiyatro tarihimize. Sahneler açılıp kapanmış ve tekrar açılmış, onurlu bir tiyatro yaşamının tarihleştiği o güzelim Dram tiyatrosu binası küllere gömülmüş, devletin özverisiyle giriş biletleri 6 liraya satılan o güzelim opera binası ya-

kılmıştı. Ne onurlu ve bireysel savaşlar vermişlerdi tiyatronun adsız kahramanları. Türlü geçim sıkıntısına yüreklerdeki tiyatro sevdası ile göğüs gerilmiş, kiralanmış tiyatro salonları ellerinden alınınca soğuk, izbe, karanlık yerlerde perdeler açılmıştı. İşte tiyatromuz böyle türlü sıkıntılarla bugünlere kadar geldi. Türk tiyatrosunun uluslararası düzeydeki bugünkü başarısı; yurdumuzda ki çoğu tiyatro salonlarının buruk tabloları ile bir çelişki oluşturuyor. Koltukları eskimiş, yıpranmış, soğuk, temiz olmayan salonlar ister istemez bizleri, sanatseverleri düşündürüyor. **Avusturya'nın Viyana** kentindeki **Burgtheater**'de sağlı sollu görkemli mermer merdivenlerden çıkarak salona giriyor, sıcak koltuklara gömülüp uygar bir ortamda tiyatro seyrederiyorsunuz. Tabii ki bu ortamda insan tiyatro seyretmenin de zevkine varıyordur. Her konuda batı standartlarını yakalama savaşımı veren toplumumuzun kültür ve sanat anlayışında da artık ve nihayet çağdaşlığa kavuşmasını istiyoruz. Tiyatromuz için için ağılıyor. Tiyatro sanatına nice gönül vermiş nice büyük ustalarımızı saygıyla anarken, yaşamakta olan tüm tiyatrolarımızın **27 Mart 1993 Dünya Tiyatrolar günü**'nü yürekten kutluyoruz.

Trabzon çok değerli bir evladını, bir efendisini sonsuzluğa yolcu etti. Dergimiz MAVİ NOTA'nın Şubat sayısının baskıya girmiş olduğu günlerde vefat hocamız **Temel Şükrü Doğru**'nun acı haberini ancak dergimizin MAVİ NOTA'dan bölümünde iki satırlık bir haber olarak verebilmiştik. Bu sayımızı O'na ayırdık. O'nu saygıyla anıyoruz. Ruhu şâd olsun.

Mart ayında yitirdiğimiz büyük sanatçılarımızdan birkaçının adını vererek kendilerini saygıyla

anıyoruz. Müzik sanatımıza çok yönlü katkıları olan, **Nuri Duyguer** (5.3.1963), **Kemal Niyazi Seyhun** (27.3.1967), **Sadi Işılay** (11.3.1969), **Ömer Altuğ** (10.3.1965), **Zeki Duygulu** (13.3.1974), **Vecdi Seyhun** (31.3.1984), **Kemani Tatyos Efendi** (16.3.1913) ve daha nice sanatçılarımız Mart ayının yitirdiğimiz değerleri. Bu sanatçılarımızın anıları sonsuza değin yaşayacaktır.

Arkadaşımız **Selahattin Gündoğdu**'nun **Bedri Rahmi Eyuboğlu**'nun şiirlerinden derlediği **Bir Meyva Büyür İçimde** adlı müzikli kurgusunu bu sayımızdan itibaren yayımlamaya başladık. İlginizi arkadaşımızın emeğine saygı olarak değerlendireyoruz.

Trabzon Müzik ve Halk Oyunları Derneği, Nisan ayı içerisinde bestekar **Avni Anıl**'ında katılacağı bir sanat gecesi hazırlıyor. Bu sanat gecesi çerçevesinde, bestekar **Avni Anıl** 50.nci sanat yılını Trabzon'da kutlayacak.

Hümanist Enternasyonal'in üçüncü yıldönümü dolayısıyla İsveç'in Stockholm kentinde Etos - Universal Cultur House'in düzenlediği 1992 uluslararası öykü, makale, fotoğraf, röportaj, roman, tiyatro, deneme, şiir, saydam, afiş - poster, beste - yorum, resim, araştırma, karikatür yarışması sonuçlandı. Şiir dalında **İhsan Topçu**'nun **Gökyüzünü Yitiren Kuş** adlı şiir dosyası "**Onursal Ödül**" kazandı. **İhsan Topçu**'yu bu başarısı ile kutluyoruz.

Nisan sayımızda tekrar sizlerle buluşmak dileğiyle, mutluluklar, başarılar, esenlikler... •

Amel Sunset

Genel Yayın Yönetmeni

Temel Şükrü Doğru

● Müfit Semih BAYLAN

(Trabzon, 3 Mart 1926 - Salı / Trabzon, 3 Şubat 1993 - Çarşamba)

"Trabzon'un müzik tarihinden de söz eden *MUSİKİMİZDE İZ BIRAKANLAR* adındaki kitabım yayımlandığı vakit, ta evime kadar telefon açarak beni canı gönülden kutlamıştı. Bu an'ı hiç unutamiyorum."

Trabzonlu Şehbenderzade Şükrü Efendi'nin 1884'de doğan ve 1964 yılında vefat eden oğlu, Hamsi Gazeli Naziresi ile Trabzon şairleri arasına katılan **Ahmet Sarım Bey'in Sabiha Hanım**'la olan evliliğinden 3. Mart. 1926 Salı günü ailenin tek çocuğu olarak dünyaya gelen **Temel Şükrü Doğru**, Trabzon Musiki tarihine hizmet etmiş, değerli bir sanatkar ve keman virtüözüdür.

Babası **Ahmet Sarım Bey**'in hakimlik görevinden dolayı İlkokulu üçüncü sınıfa kadar Erzincan'da okudu. İlkokul dördüncü sınıfı babasının **Kağızman**'a savcı olarak atanması üzerine orada okudu. Daha sonra babasının **Ordu**'da avukatlık yapmaya başlaması üzerine İlkokul tahsilini **Ordu**'da tamamladı. Sonra **Trabzon**'a gelerek ortaokul tahsilini tamamladı ve Ticaret Lisesinde okuduğu yıllarda konservatuara gitmek üzere iken annesi **Sabiha Hanım**'ın migren rahatsızlığı nedeniyle bu okula gidemedi.

Bu arada Riyaseticumhur Fasil Heyetinden emekli **Mümin Bey** adındaki bir şahıstan saati 150 kuruşa keman dersi almaya başladı. Kendisiyle birlikte 40 kişi de vâm ediyordu bu derslere. Ancak keman dersleri ağırlaşmaya başlayınca bu 40 kişiden 2 kişi kalmıştı ders alan. İşte bu iki kişiden birisi **Temel Şükrü Doğru**'ydu. **Mümin Bey**'in evine giderek üç yıl süreyle saati 5 TL'ya ondan ders aldı.

Babası **Ahmet Sarım Bey**, Arapça ve Farsçayı çok iyi bilen bir edebiyat adamıydı. Geniş bir kültüre sahipti. Hatta, 300 beyitlik mesneviyi ezbere bilirdi. Babasının bu yönünden dolayı **Temel Şükrü Doğru**'nun da edebiyatla ilgisi vardı.

Müziğe Ankara'da başladı. Ankara'ya gitmesine udi **Hamit Yalçın**'ın merhum kardeşi **Salih Yalçın**'ın teşviki neden oldu. 1951'de Ankara'ya gitti. Trabzon'da **Osmanlı Bankası**'nda başlayan memurluk ha-

yatını Ankara'da **Merkez Bankası**'na girerek devam ettirdi. 1955'de Trabzon'a döndü. Bu arada **Türkiye İş Bankası**'na girdi. 1955'de Trabzon'a dönünce Trabzon Musiki Cemiyeti'ni kurdu. Sinema işletmecisi **Haydar Üçüncüoğlu** başkanlığa getirilerek kendisi de cemiyetin genel sekreterlik görevini üstlendi. Daha sonra bu cemiyetin başkanlığına **Cumhur Oda-baş** ve **Tanburi Suat Kurtuldu**'nun ağabeyi **Avukat Mahmut Kurtuldu** getirildi. 1961 yılında bir mide ameliyatı geçirdi. Bu nedenle cemiyetle ilgilenemedi. İlgilenen de olmadı. Bunun üzerine cemiyet ilgisizlikten kapandı. 1964'de **Fetih Demeği** Başkanı avukat **Mahmut Kurtuldu**'nun bir konser teklifi gerçekleştirildikten sonra **Suat Kurtuldu**, **Ahmet Yardımoğlu**, **Yılmaz Altan**, **Osman Razi Aksu** ve **Kenan Yomralı** ile birlikte **Temel Şükrü Doğru** ve **Arkadaşları** topluluğunu kurdu. Cemiyetlerin hukuki zorunluluklarından dolayı böyle bir topluluk kurma yoluna gidilmişti. Bu topluluğun adını **Ahmet Yardımoğlu** koymuştur.

1955 yılında kurulan Trabzon Musiki Cemiyeti'nin şehrimizin musiki hayatına canlılık getirdiği şüphe götürmez. 1955 / 1960 yılları arasındaki

beş yıl içinde on defa sinema konseri gerçekleştiren bu dernek, hastane, lise ve cezaevinde mahalline uygun konserler düzenlemiştir. 1956 - 1957 yıllarında Trabzon'da ilk kez bir ses yarışması düzenlenmiştir. Bu yarışmalar 1959 yılında genişletilerek bölgeler arasına kaydırılmış ve bu bölge Erzurum'dan Samsun'a kadar genişletilmiştir. İşte bu faaliyetlerin önderi **Temel Şükrü Doğru**'ydu.

Temel Şükrü Doğru ve Arkadaşları topluluğu faaliyetini 1984 yılına kadar fasılalarla devam ettirdi. Zira ülkenin yaşadığı sosyo-ekonomik ve sosyo-politik çalkantılar doğal olarak bu topluluğuda etkilemişti.

Temel Şükrü Doğru'nun faal müzik hayatı 1984 yılında geçirdiği rahatsızlık dönemine kadar sürdü. 1984 yılında geçirmiş olduğu mide rahatsızlığı yüzünden müzikten kopmak zorunda kaldı. Bırakmış olduğu topluluğa O'nun isteği doğrultusunda **Suat Kurtuldu** yönetici olarak getirildi.

1979 yılında Türkiye İş Bankası'ndan emekli olan **Temel Şükrü Doğru**'nun saz-andeliğinin yanı sıra besteciliği de vardır. Sözlerini babası **Ahmet Sarım Doğru**'nun yazdığı **Nihavent makamındaki "Çaksam bir iki bade o dildarin elinden"** dizeleri ile başlayan şarkısı, **Nihavent makamının** tüm inceliklerini ortaya koyan cidden kaliteli bir eserdir. TRT repertuarına alınan bu eserinden başka **"Esmer kumral sarışın"** dizeleri ile başlayan **Nihavent makamında** birde fantezisi vardır. **Hicaz Humayun makamındaki Fantezi oyun havası** ise teknik açıdan kaliteli ve zor bir eserdir.

3 Şubat 1993 Çarşamba sabahı aramızdan ayrılan **Temel Şükrü Doğru**, Trabzon'un musiki tarihinin özellikle son 50 yıllık dönemi ile ilgili net bilgiler aktarmıştır.

Keriman Hanımla evli olan **Temel Şükrü Doğru**'nun **Zişan** ve **Nevzat** adında iki çocuğu vardır. ●

Hatıralarla Temel Şükrü Doğru

• Suat KURTULDU

İstanbul'dan Trabzon'a yeni gelmiştim. Trabzon Lisesinin son sınıftaydım. Dr. Gündoğdu Sanımer ve Dr. Teoman Önal'dı ile lisenin sanat müziği dalındaki üç ismi idik. Gündoğdu keman, Teoman ud, ben de tanbur çalıyordum. Daha o zamanlarda, eskiden Trabzon'da var olup, duraklamış olan, Türk Sanat Müziğine nasıl katkılarımız olur diye konuşur dururduk. Sadece lisenin gecelerinde çalıp söylüyor ve gençliğin tercübesiz görünümü içinde, aktif olamıyorduk. Çünkü, o zamanlarda, şehirde müzikle ilgili bir dernek yoktu. Eski müzisyenler de bir kenara çekilmiş durumda idi. Sonraları, mühendis olan Nevzat Bey isimli bir müzik meraklısının gayreti ile, eski müzisyenlerden udi İhsan Hizer'in bir araya gelmesi sonucu hareket kazanan guruba ben de dahil oldum. İşte o sıralarda, adı Temel Şükrü olan ve keman çalan bir ağabeyin, Ankara da olduğunu, aile ve Trabzon hasretine dayanamadığı için geri dönmek üzere hazırlık yaptığını duydum. Gerçekten de geldi ve gelirlenmez, Ankara müzik çevrelerinde kazandığı müzik kültürü ve icrası ile, Trabzon'da hareketlenmenin yollarını aradı. Şimdiler de, o da rahmetli olan, Cumhuriyet Odabaşı'nın başkanlığında kurulan Türk Musikisi Derneği'nde, hep birlikte çalışmalarına başladık. Daha sonra Av. Mahmut Kurtuldu, Dr. Kemal Çakın gibi isimlerle daha aktif bir çalışma içerisine giren dernek, çeşitli konserler ve ses yarışması düzenlemek suretiyle, Trabzon sosyal hayatına renk katmaya başladı. Daha o zamanlardan tanıyıp sevdiğimiz bu sanatçının özellikleri, bizim gıpta ettiğimiz şeylerdi. Sazında, tartışmasız bir usta idi. Pozisyon çaldığı ve tizlerde, kemanın eşliğine yaklaştığı zaman herkes onu hayranlıkla dinlerlerdi. Efendiliği, aynen kişiliğinin bir yansıması idi. Nezaketi, her zaman örnek idi. Aynı zamanda iyi bir şair olduğu için, hitabeti de çok iyi kullanırdı. Son derece yenilikçi ve atılgan bir yapıya sahipti. Genç yetenekleri arar bulur, onları teşvik eder, çıkabilecekleri yerlere kadar çıkmalarına destek olurdu. Ayrıca, espirifüel bir yapıya sahip olması, sohbetlerinde neşeli bir havanın esmesine sebep olurdu. Gece geç vakitlere kadar çalışma yaptığımız için, evlere gece yarısından sonra giderdik. Kendisi çay ve sigara tiryakisi olduğundan, hep çalışmadan sonra açık bir kahve arar, ona çay içirmeden ve sohbeti, espirilerle noktalamadan evlere dönmeyiz. Bir konserimizde, dinleyicilere bizim de o vakit öğrendiğimiz bir şey anlattı. Meğerse eve geç gidince yattığı yerden başını kaldırıp saati soran eşine, saat bir yerine, onbir oldu diyormuş, ama, bir defasında eş, ben yataırken saat oniki idi, nasıl onbir olur diye sorunca, artık bu yalanı kullanamaz oldum dedi. Dinleyenler ve saz arkadaşları hep güldük, fakat halk, onun kendilerine bir konser sunabilmek için yaptığı fedakarlığı anlamış olacak ki, uzunca bir süre alkışlamak suretiyle, hem espirisini, hem de fedakarlığını takdir ettiğini göstermiş oldu.

Bölgeler arası bir ses yarışması düzenlemiştik. Jüri, halk idi. Ayrıca, eski dostu ve arkadaşı Mustafa Sağyaşar da misafir sanatçı olarak davetli idi. Zekâi Tunca'nın da yarışmacılar arasında yer aldığı bu yarışma gecesinde, Ordu Vilayetine gelmiş bir berber yarışmacı, şarkısını okurken mikrofon kablusunun kopması ile, okuduğu şarkı ilginç bir noktada yarım kalmıştı. Biz mikrofon yeniden çalışınca, yarışmacı, şarkıyı yeni baştan okuyacak diye düşünürken, adamaçız, böldüğü kalimenin ikinci yarısından şarkıya devam etmeye başlayınca, bu komik manzara karşısında Temel Abi'nin kemanının arkasına yüzünü saklayıp hem gülmesi, hemde keman çalmaya devam etmesi hiç unutamadığım bir olay idi. Uzun zaman bu anıyı sık sık konuşmuştuk.

Daha sonraları, Trabzon Radyosu kurulunca, ayda bir yayın hakkı alabilmek için bizi sıkı bir çalışmaya sokup, artık, bayanların da katılmaya başladığı koromuzu, Trabzon ve çevresine dinletmek için verdiği uğraş dönemi geldi. Şu anda radyoda arşivlenmiş olan bantlarımız, onun zamanından kalma çalışmaların ürünüdür. Bunu takip eden yıllar ise, mahalli tele-

Udi Dr. Teoman Önal'dı ile Kemani Temel Şükrü Doğru, Hüseyin Sadettin Aral'ın eserlerinden saz eserleri çalarken. Ritm Ahmet Yardımoğlu.

vizyonun Trabzon'da faaliyet gösterdiği dönemlerdeki yayınlarımızla geçti. İşte bu sıralarda Rize, Ordu, Samsun gibi komşu illerde musiki çalışmaları gelişmeye başladı. Çünkü, Trabzon artık etrafına, uyanın, demeye başlamıştı. Ne yazık ki, uyanan şehirler içerisinde Samsun, "Belediye Konservatuvarı"nı kurarken, Trabzon, şimdi, böyle bir usta ile kazanabileceği yolu kaybetmiş bulunuyor. Samsun, birçok genç ve yetenekli sanatçıyı radyo ve sanat alemine kazandırırken, Trabzon, her zamanki gibi siyaset kokusunu izlemeyi tercih etti. Temel Şükrü Doğru yılmadı ve TV yayınları tek merkezden yayın yapar hale gelince, Trabzon, Rize, Artvin, TRT Halk Konserlerinde, o zamanlar TRT Genel Müdür yardımcısı olan, rahmetli Kenan Yomralı'nın yardımı ile, Trabzonlu sanatçılarla TRT sanatçılarının bir arada ekranda görünmelerini sağladı. Bu onun son başarısı idi. Bundan sonraki dönem, onun, rahatsız bir mideye sahip olduğu için, hastalıklarının arttığı ve aktif müzisyenlikten çekildiği dönemdir.

Rahmetli, ayrıca iyi bir bestakâr ve iyibir şair idi. TRT Denetim Kurulundan geçen iki eseri, Radyo ve Tv de icra edilmiştir. Hümayun saz eseri ile, Nihavent şarkısı, rahmetlinin en güzel eserleridir.

Yazar olarak "Skor" başlığı altında ve "Karmacı" imzası ile yazdığı yazılarda, henüz birleşmemiş olan kulüplere, Trabzon karması yapmayı teklif eden, zannedirim, ilk o olmuştur. Daha sonraları Trabzon gerçekten birlik duygusu ile hareket edip iyi yerlere geldi ve biz Temel Abi ile, Trabzonspor'a moral konserleri vererek inancımızın ürünü olan desteğimizi onlara sunduk.

Bazı hece vezni, bazen de serbest vezinle yazdığı şiirlerde, genellikle duygulu bir şairin havasını yansıtırken, taşıdığı hayal felsefesini ihmal etmeden şiirlerinde dile getirirdi. Çok duygulu bir insan olduğundan, aşk teması üzerinde çok durur, bazen de ölüm fikrini dile getirirdi. Birgün bana bir şiirini okumuş ve bunun, mezar taşıma yazılmasını isteyeceğim demişti. Sanırım ailesi bu vasiyeti yerine getirecektir. Şiir şöyle idi:-

Toprakla Alış Veriş

Bize ekmek verir yeriz

Gün gelir,

Ekmek olur borcumuzu öderiz... •

Seçkin bir sanatçı: Temel Şükrü Doğru

Ömer GÜNER

Temel Şükrü Doğru, sadece Trabzon için değil, Ülkemiz için de değer taşıyan sanatçıydı. Ciddi, mesleğini seven, saygın bir sanatçı...

Son yıllarda çalışmıyordu. Çünkü, hastaydı. Seyrek te olsa görüşüyorduk. En son görüşmemiz, 19 Aralık 1992 günü gecesi, Trabzon Lisesi salonunda düzenlenen "Mevlâna Gecesi"nde oldu. Suat Kurtuldu'nun yönettiği koronun sunduğu eserlerle eski günleri yaşadık bir kez daha...

Bu geceden bir kaç gün sonra Karadeniz Gazetesi'nde "Temel Şükrü Doğru" başlıklı bir yazım yayınlandı. Yazımda, kendisinden söz ettim. Ve, yazımın bir bölümünde aynen şöyle demişim. "Trabzon'u Trabzon yapanlar, bizlerden ilgi beklerken haklı olarak. Sevgi ve saygı beklerler. Biz eğer, toplum olarak ve de Trabzonlu olarak bu sevgiyi, bu saygıyı ve bu ilgiyi gösteremiyorsak haksızlık etmiş oluruz, vefasız oluruz." Evet, yazdıkları aynen böyleydi.

Neydi istediğim...

Temel Şükrü Doğru ile ilgili bir gecenin düzenlenmesi. Temel Şükrü'yü, çok kısa süreli de olsa bir kez daha dinlemek. O'nu yıllarca izleyen, alkışlayan sevenleri ile bir kez daha buluşturmak.

Ama, olmadı. Yazımın Karadeniz'de yayınlanmasından bir kaç gün sonra bir mektubunu aldım. İçtenlikli bir mektup. Efendiliğini, inceliğini gösteren bir mektup. Sevinmiş, kendisi için yazdıklarımdan. Hatta, "Şimdiye kadar hakkımda bu kadar güzel bir yazı yazılmamıştı" demişti, kısa mektubunda.

Ne yazık ki, O'nu, sevenleri ile bir kez daha karşı - karşıya getiremedik. Suçluyuz. Kimler mi suçludur? Hepimiz. Tüm Trabzonlular. Ölümünde bir araya getirdi bizleri. Çoğu kimseler için yapılanları, ne yazık ki, bizler de Temel Şükrü Doğru için yaptık.

Temel Şükrü Doğru'ya görevimizi yapamamanın ezikliği içindeyim. Bilmiyorum, o'nu sevenler nasıl düşünüyorlar?

Temel Ağabey'in ardından

Gündoğdu SANİMER

Trabzon toprağında boy atmış, nadide bir çiçek daha ayırdı aramızdan...

Trabzon'un yakın tarihine damgasını vurmuş eşsiz bir müzisyen. O incecik bedeni gibi ince bir mizaç. Narin, hassas, duygulu, ağırbaşlı ve alçakgönüllü. Türk Sanat Müzikisini bu şehirde yıllarca ayakta tutabilmek için varyla - yoğunla çalışarak en çetin sınavlardan başarıyla geçmiş bir vefa adamı...

Küçükülüğümdün beri dinliyordum onun kemanını. O harika melodileri nasıl çıkarabiliyor diye hayret ederdim. Aynı zamanda hayranlık duyardım.

Keşke ben de onun yarısı kadar keman çalabilseydim. Hayranlığımı çok iyi bildiği için, keyfi yerinde olduğunda, yanıma yaklaşıp, makamlar arasında adeta gezinirdi. O bir virtüözdü.

Onun geçiş taksimlerini dinleyebilmek ayrı bir mazhari-yetti.

Temel Şükrü Doğru, benim Temel ağabeyimdi. Sevgimizi, aradan geçen bunca yıl hiç azaltmadı. Ara sıra takıldım ona, hiç kızmaz, danılmazdı. Tıpkı gerçek bir ağabey gibi...

Temel ağabeyimin son yılları bedensel acılar içinde geçti. İncecik bedeni, ruhunun ihtişamı karşısında aciz kalmıştı. Katlanabildiği kadar katlandı. Ne var ki, sonunda yenik düştü. Artık sanki hayattan kopmuştu. Gözlerindeki o zeki ışık matlaşmış, çevresinde olup bitene yabancılaşmıştı. Evden dışarı çıkmıyordu. Yıllar sonra bize yeniden umut verdi. Az da olsa evden çıkıyor, aramıza katılıyordu. Önemli bulduğu müzik şölenlerinde onu görüyor sevinliyorduk.

Birgün bana telefon etti. "Gündoğdu, bestem denetimden geçti, radyoda okunacak" dedi. Sesindeki titreşimden sevincini anlamıştım. O şarkıyı biliyordum. Telefonda ona okumağa başladım.

"Çaksam bir iki bade o dildarın elinden".. Çok sevindi. "Bravo yahu, sen nerden biliyorsun bunu" diye hayret etti. "Yahu sen doktor değil, müzisyen olmalıymışsın, yanlışlık olmuş" diye o zarif edasıyla takıldı. Yıllar önce bu eseri birlikte geçtiğimizi unutmamıştı. "Çaksam, kelimesi denetimde takılmış, onu değiştirip (Alsam) kelimesini koydum," Şarkının sözleri, şair babası Ahmet Sanım Doğru'nun du.

"Alsam bir iki bade o dildarın elinden
Kâm olsa gönül bir de şu tatlı emelinden
Dil şirî neşatı olarak bir gazelinden
- NAKARAT -

Koca Temel Şükrü Doğru, sana bir anma töreni yapamadığımız için ne kadar mahçup ve müteessir olduğumuzu biliyor musun?

Ben bütün bunları yazdığım sırada o, Soğuksu'daki evinde veda gecesini noktıyor. Yarın onu toprağa vereceğiz.

Ey toprak, o incecik bedeni sakın ezme ne olur.. Onu incitme, yalnızca öp, okşa. Ona dostça sarıl. Üzerinde evrenin en güzel çiçekleri açsın.

Orb: 2.1.1993

Aziz Dostum Kaderim
Öncelikle yeni gelineye kutlar,
sağlıklar mutluluklar diler,
engim ve derin mahabbet,
sevgi ve saygılar sunarım.
Gayetodde fikranızı bozulan-
lar okudum. Hakkımda şim-
diye kadar böyle bir fikra
meşrulamıyordu. Beni lütfetmiş.

Temel Şükrü Doğru'nun gazeteci Ömer Güner'e yazdığı (yazıda söz edilen) mektup.

Dostum, Temel Şükrü Doğru

Refik KARAĞAÇLI

Şubat ayı başlarında toprağa verdiğimiz çok değerli dostumuz, arkadaşımız ve meslektaşımız rahmetli Temel Şükrü Doğru için yazmanın zorluğunu biliyorum.

Zorluk diyorum, zira Temel Şükrü Doğru'yu çeşitli yönleriyle anlatmak hatta anlatabilmek öylesine zor ki.

Ama yine de anılar zincirine takılan incilerden ne bulursak o denli mutluluk duyacağım.

Temel Şükrü Doğru ile uzun yıllar birlikteydik. Ortaokulu şimdiki Anadolu Lisesinde okuduğumuz 1940'lı yıllarda başladık çalmaya.

O yıllarda Necmiati Kulübünde fasıllar icra edilir ve Trabzon'un birçok değerleri bu çalışmalara katılırdı. Ben de udumla, katılırdım fasıllara.

Lise yıllarımızda Keman çalmaya başladım.

Biz liseyi bitirdiğimiz yıllarda o İş Bankasında Ankara'da göreve başlamıştı.

Her zaman çalışıyordu. Ankara, O'nun için çok başarılı yıllar oldu.

Yıl 1951.

Biz yedek subay okulunda, O, Ankara'da İş Bankası'nda.

Ankara'da tanınmış musiki ustaları, radyo sanatçılarıyla buluşur ve yine çalışıyordu. Hatırladığım kadar Kemanî Naci Tektel grubunda çalışıyor, ünlü okuyuculara eşlik ediyordu.

Bizler askerlik görevini tamamlayıp Trabzon'a döndüğümüzde O'da Trabzon İş Bankası'na gelmişti.

Trabzon Liselerinden Yetişenler Demeği'nin 1953 yılında Trabzon Şubesi açılıp çalışmalar başladığında Temel'de vardı.

Öylesine ki, o yıllarda hem saz hemde Türk Sanat Musikisi diye iki kolda grup yanında bir de caz kolumuz vardı. Ama Türk Halk Musikisi ekibinin bir şefi yoktu. Bu görevi de rahmetli Temel Şükrü üstlenmişti.

O yıllarda bağlama çalan ve türkü okuyanlardan, Efe Halil, Yaşar Tayyar Oğuz, darbukada Yılmaz Bilen, Kenan Karanis, Stil Mehmet Çalık ve Marangoz Orhan'ı hatırlıyorum.

Rahmetli bir yanda kemanı ile Türk Sanat Musikisi korosunu öte yanda Halk Musikisi korosunu yönetiyordu. Bir Muzaffer Sarısözen gibi.

Temel'le çoğu kez konserlerde birlikte çaldık. Ancak benim de bankacı olmam ve amatörükte kalmam yollarımızı ayırır oldu. Ama dostluğumuza bir yenisi eklendi. O da gazetede ara sıra çeşitli konularda yazıyordu.

Temel Şükrü Doğru, TŞD topluluğunu uzun yıllar başarı ile ayakta tuttu.

Keman üstadımız Temel, kibardı, efendiydi, duyguluydu.

Şiirleride bu duygusallığı taşırdı her zaman. Usta kemancı olarak örnek bir insandı da. Rahmetli Ahmet Selim Teymur'la birlikte olmadılar ama yakın ve samimi dosttular.

Anılarımız öylesine çok ki hangisini anlatsak.

Rahmetle ve saygı ile bir kere daha anıyorum seni sevgili üstadım.

Kadim Dostum

Osman R. AKSU

'Temel Şükrü Doğru ve Arkadaşları' topluluğunun el-emanlarından biri olarak sevgili ağabeyimiz ve şefimizin kaybindan büyük üzüntü duymaktayım.

Trabzon'un musiki hayatına ismini yazdıran "Tiz Temel" kemanının zirve olduğu devirde kronikleşen rahatsızlığı nedeniyle çalışmalarına ara vermek zorunda kalmıştı. Buna karşın yetiştirmiş bulunduğu öğrencileri ona danışarak bu kutsal görevi senelerce yükledi.

İlk ameliyat sonrası kemanı ve derneği bıraktığı devrelerde benim zorlamam ile yeniden çalışmaya başlamıştı. Bunu "Beni musikiye yeniden başlatan sensin" diye belirtirdi.

Şimdi, 1955 li yıllarda Musiki Cemiyetinde başlayan, sonra bütün imkansızlıklara karşı yılmadan devam eden mücadelesi bu 40 yıl bir şerit gibi gözlerimden geçiyor. Rahmetli Kenan Yomralı'yı o işlek udu ile, Teoman Önalı'yı o parlak gülüşü ile, Suat Kurtuldu'yu güzelim mızrabı ile, Ahmet Yardımoğlu'nu şaşmaz ritm'i ile, Yılmaz Altan'ı, Süleyman Şakar'ı, merhum Sacit, Hulusi Yalçiner'le, Hamit Yalçiner ağabeyi, İhsan Hizer ağabeyi, Hilmi Güner'i Gündoğdu Sanımer'i hatırlıyorum, musiki faaliyetlerini gözlerimin önüne getiriyorum.

Kâh yazlık Sümer Sineması'ndaki bir konserde Süheyla Altmışdört hanımı piyanoda Refik Fersan'ın Nihavend saz semaisini çalarken dinliyoruz, Kâh Saray Sinemasında Mustafa Sağyaşar'a refakat eden sazda müşterek tını'larımız var, kâh otobüsle bir komşu şehre konser için giderken söylenen Mehter Marşında bizim de sesimiz var.

Madde olarak artık yoksan da hatıralarda ve hizmetleriyle Trabzon'da her zaman var olacaksın Temel Şükrü Doğru - bana imzaladığın bir şiirinin altındaki ifadenle - kadim dostum.

Soldan sağa: Ahmet Yardımoğlu, Suat Kurtuldu, Yılmaz Altan, Temel Şükrü Doğru, Kenan Yomralı, Osman Aksu.

METRONOM

'Rebaptan sesler'

SABAHADDİN VOLKAN

(İstanbul / Fatih 1904 - İstanbul 10 Mart 1989)

Osman Aksu, Sabahaddin Volkan, Cemal Kağıtçı

O YILLARDA* TRABZON GENÇLİĞİNİ TÜRKİYE'NİN HİÇ BİR YERİNDE BULAMAZDINIZ. BEN, İSTİHFAFLA GELDİĞİM TRABZON'DA BİLGİMİ PEKİŞTİRMEK İÇİN BAZI KİTAPLARI YENİDEN OKUMAK ZORUNDA KALMIŞTİM.

Sabahaddin Volkan

* 1930'lu yıllarda

Sabahaddin Volkan, 16 Ekim 1973

1909 yılında İstanbul'da doğdu. Küçük yaşlardan itibaren musikiye olan yatkınlığı nedeniyle musiki meclislerinde bulundu. Hafız Kemal, Hafız Sami gibi ünlüleri tanıdı. İlk ud derslerini Darüelhanın genç talebelerinden 'Ni'met Arif' hanımdan aldı. 1921 yılından sonra Göztepe'ye taşınmaları nedeniyle Hilal Spor Klubünde Udi Ali Mü'nim ile kemani Taha Us beylerden feyz aldı. Bu toplulukta ders veren Udi Nail Ökte beyden özel ders aldı. Eyyubi Mustafa Sunar beyin musiki cemiyetine devam etti. Orada rebab'ı tanıdı. Bu tarihten ölümüne kadar rebab icra etti.

Ticaret Lisesi mezunu olduğu için Bankacılık mesleğini seçti. 1925'den 1942'ye kadar bu meslekte kaldı. Bu arada 1930 - 1935 yılları arasında Trabzon İş Bankasında görev yaptı. Daha sonra bir süre Eskişehir'de çalıştı. 1942 yılından sonra özel şirketlerde muhasebe şefliklerinde bulundu.

1952 yılında İstanbul radyosunda "Rebaptan Sesler" adı altında program sunmaya başladı. 1960 yılına kadar devam eden bu çalışmalar çok beğeni kazandı. 1967 yılında bu kez saz eserlerinden radyoda programlar yaptı.

26 adet bestesini, "Ömürden sesler" isimli 1939 baskısı şiir kitabı ile, 1988 baskısı "Koydan akseden şarkı"

isimli şiir kitabını uzun sanat hayatının ürünleri olarak sayabiliriz.

1960 yılında kaybettiği ilk eşinden Ali Haydar isimli bir oğlu vardır. 1962 yılında yeniden evlenen Sabahaddin Volkan 1989 yılının Mart ayında aramızdan ayrılmıştır.

Bir çoşku yumağıydı o musiki geceleri

1984 yılı başları olacak. Birkaç yıldır devam edegelmekte olduğumuz Kadıköy - Selâmiçeşmedeki, Anadolu Yakası Müzisyen ve Müzik sevenler derneğinde, Ankara Radyosunun şef ve kanun sanatçılarından Nuri Şenneyli hoca nezaretinde muhtelif fasıllar geçiyoruz. Cemel Kâğıtçı isimli neyzen bir arkadaş bir süredir derslere katılıyor. Günler geçip samimiyetimiz ilerledikçe, dostluk mertebesine varan bir arkadaşlık başlıyor aramızda.. Birgün kendisi bana, Sabahaddin Volkan hocanın Bostancı'daki evinde yapılan musiki çalışmalarına katılıp katılmayacağını soruyor. Ben de kabul ediyorum. Bir gece birlikte gidiyoruz. Sabahaddin Bey 75 yaşlarında, şair, bestekâr, ve rebab icracılarının son temsilcilerinden, o yaşta bile çalışmayı bırakmamış vakur, kâmil bir İstanbul beyefendisi...

Rebabı tanımamız da o gece oluyor. O perdesiz, bir Hindistan cevizi kabuğu üzerine gerilmiş bir derinin oluşturduğu tekneye çekilen 3 tel marifetiyle çalınan bu saz yapısı gereği verdiği flü seslerle hocanın elinde adeta uçuyor, haykırıyor, refakattaki bütün sazı sürüklüyor.. Rahmetlinin sözleri de kendisine ait hicâz yürük semaisindeki:

'Sazım benim gözyaşımın selleri vardır' ifadesine uygun bir çoşku seli içinde bambaşka dünyalara götürüyor dinliyenleri...

Haftanın bir gecesi sıra ile evlerde toplantıların başlaması bu gecedен sonra, bizim için adeta bir mecburiyet arz ediyor. Hoca, çoğunu kendi eliyle yazdığı notaları bizlere dağıtınca ders başlıyor. Geçilen eserler genelde piyasada duyulmamış peşrevler, beste, ağır semai ve klasik vafını almış eserlerle o geceki fasla ait saz semaisinden oluşuyor. Toplantılara ney, kanun, rebaptan başka tamburu ile Hilmi Şenaytay, udu ile Zeki Büyükepeççi ve bir süre sonra da hocadan rebab ders alan kızım Sema Aksu'da katılıyor. Sema kemane çalıyor ama bu toplulukta kemana yer yok. O da ikinci bir rebab olarak çalışmalara iştirak adıyor. Ali Rıza Köprülüleroğlu, Muzaffer Gülek gibi radyo sanatçıları da başlıca solistler...

Ders bitiminde ise hocanın, dış görünüşü bir muhasebe defterini andıran eski yazı ile yazılmış, hatıra ve şiirlerinin bulunduğu, defterini açması ile sohbet doruk noktasına varıyor. Zira anlattığı yaşanmış olaylar ve bu olayların o andaki tesbiti o kadar etkileyici ki biz de sanki o günleri yaşamış gibi oluyoruz. (İyi bir şans eseri hocanın şiirlerini kapsıyan 'Koydan Akseden şarkı' isimli şiir

kitabı ölümünden -mart 89- bir yıl kadar önce basıldı, bu sayede o defterin içinde okunmaz olarak kalmadı)

Bu ortamda yaşanmış yüzlerce geceden birinde, 5.6.84 günü hocanın evinde yapılan çalışma sonucu ekteki şiir doğdu. O gece hicaz makamı seçilmişti, Refik Fersan'ın o müstesna hicaz peşrevi hem de 4 hane çalınmış, Zaharya'nın bestesi " Yar, yine tâb-ı nigâhı hayrete eşk-i kuhûl çektim", Dede'nin yürük semaisi "Yine neşve-i muhabbet", Şevki Bey'den "Ülfet Etsem", Bimen Şen, Mustafa Sunar (Hocanın rebab hocası) ile devam eden eserler, Isak Varon'un saz semaisi ile sona eriyordu. Kısa bir süre sonra şiir tamamlanmış ve Hoca'ya takdim edilmişti. Kendisi iltifat etmiş ve pek de sevinmişti.

Musikiye nazım

Sabahaddin Volkan beyin evinde
'Rebaptan Sesler'i tellere yazdım.
Kalırken dığâhtan kanun perdesi
Tutuşan 'Sabâ'yı yellere yazdım.

Gecenin makamı hicaz olunca
Fersan'ın peşrevi çalıniverdi
Kulağa ilahi müzik dolunca
Korlanan ateşi küllere yazdım.

Ne diyor Zaharya hicaz bestede?
Dökemem nağme bu satır be satır.
Dede terennümle, gül-i destede
'Tir yeli yeleli' dillere yazdım.

Şevki bey diyorlar otuz yaşında,
Nasıl bir ilhamla dahayâb olmuş?
Ülfeti ararken yanı başında
Yâr ile ağıyârı ellere yazdım.

Ya nasıl kalırmış, Bimen efendi
Yılları ararken günler içinde
Bilesin pek velûd bestekâr kendi
'Hareli gözler'i tüllere yazdım.

Mustafa Sunar'ın her ezgisinde
Gülerken ağlayan bir gönül buldum.
Kim garip pervane, nur yazgısında
Dinmeyen gözyaşın bellere yazdım.

Teselli son satır aşıklara, dil:
Yazarken şiirine, Ferhat ol Râzi,
Deryada mâhisen deryayı da bil!
Bülbülün vaslını güllere yazdım.

Osman Râzi Aksu

"SAN'AT HİKAYEM"

"Sabahaddin Volkan'ın sanat yaşamını kendi kaleminden veriyoruz."

22 / Şubat / 1909 tarihinde İstanbul Fatih Fethiyesinde doğmuşum.

Pederim, doğduğum semtin ismine izâfeten "Fethiyeli Ali Haydar efendi" adı ile tanınan ve muhitinde pek çok sevilmiş ve sayılmış olan, fukara babası bir insandı. Ticâretle iştiğâl ederdi. Validem ise, Seyyid ABDÜLKADİR CEYLÂNî Hazretleri soyundan Emine Mür-

şide Hanımdır.

Çocukluğum ve İlk Tahsil devreme isâbet eden yıllar, bugün, Yavuz Selim diye adlandırılmış olan, Fatih'in o en güzel semtinde geçti. Henüz pek küçük yaşlarda, altı yedi yaşında iken, o günlerin kalbur üstü musiki üstadlarını ben o muhitde tanıdım. Sonraları da, onların meclislerine devama başlayarak geçtikleri Klasik Türk Musiki eserleri çalışmalarına iştirâk ettirmek suretiyle, aralarına katıldım. İşte bu zümreden olarak, Büyük Hafız Kemâli, Hafız Sami'yi, Hafız Cemâl, Hafız Veysi, Hafız Ali Rıza, Hanende Fethiyeli Nezini, Çirçirli Bestekâr Kâzım Us ve Çarşambalı Kanuni İzzeddin Hümâyî Beyleri ve hele çok sevmiş olduğum ud Hocam, Darülehânın genç talebelerinden " Nİ'MET ARIF" Hanımefendi'yi o yıllarda tanıdım ve ilk enstrüman dersimi o Mübârek kadından aldım.

Müteakib senelerde, yani 1921 senesinden sonra Göztepeye nakl-i hâne edişimizi müteakib, Hilâl Spor Klübünde, arkadaşlar arası te'sis ettiğimiz Musiki Kolunda Hoca olarak bulunan, Sultan Abdülhamid devrinin meşhur musikişinâs ve hânendelerinden olan Beylerbeyli alyanak Ahmed Beyi tanıdım. O toplulukdaki çalışma arkadaşlarım olan Udi AliMün'im ve Kemani Taha Us Beylerle senelerce bir arada ne güzel günler, ne renkli hatıralar yaşadım.

Daha sonraları o topluluğa bir müddet için de Büyük Ud ve Musiki üstadı NÂİL ÖTKE bey de hocalık etdi. Ben, ayrıca NÂİL Ökte beyin irfan sofrasından dört beş sene kadar hususi bir şekilde de feyz aldım. Yine aynı senelerde idi ki, Eyyûbi Bestekâr MUSTAFA SUNAR Beyin Musiki Cem'iyetine de devam ediyordum. İşte, "REBÂB" isimli dini ve tarihi saza karşı olan derin ve sarılmaz sevdâm o yıllarda alevlendi, o günlerden bu günlere kadar geçen uzun bir ömür içerisinde hem kemânın ve hem de "REBÂB"ın bir Aşık-ı Sadıkı olarak yaşadım ve hâlen de yaşamakdayım. Ma'nevi hazların erişilmez vuslatına, bu iki yakın sevgilimin ruhûma sunduğu seslerle erişdim.

Bir Ticâret Lisesinden me'zûn bulunduğum için, kendime meslek olarak Bankacılığı seçmişdim. 1925 senesinden 1942 yılı sonralarına kadar bu mesleğin sâliki ve emekdarı olarak, sırasıyla, Ecnebi ve Milli Bankalarda me'mûren, sonraları da yüksek kademelerinde görevli olarak çalıştım. Ancak, 1942 yılında, refikamın artan kalp hastalığı neticesi, dış vilâyetlerde çalışabilmenin güçlüğünü hissettiğim için, pozisyon sahibi bulunmama rağmen mecbûren o çok sevdiğim Bankacılık mesleğinden istifa etmek suretiyle ayrıldım. Ama, bütün bu fedâkarlıklara rağmen ve gösterilen a'zami ihtimamlara karşı ece'le çâre bulunmadığı için O Mübârek Kadını 1960 yılında anı olarak kaybetdim.

1942 yılından bu yana, hûsûsi Şirketlerden bir kaçının muhasebe şefliklerini yaparak hayatımı kazanmağa devam etdim. Hâlen, emekli bulunuyorum ... 1962 senesinde, yakın aile dostlarımızdan köklü bir ailenin bir kızı ile evlendim. Halen evli ve rahmetli refikamdan olan bir erkek evlâdın da sahibi bulunuyorum...

Aslı Türk Musikisinin alâkasızlık ve hatta câhilûn ağzında hakaret görmekte olduğu bir devirde yaşamakta olduğumuz için, hayatımı o yoldan kazanmağı deneme cesaretini kendimde bulamadım. Cehâlet ve laübâliliğin kol gezdiği bir san'at (!) sâhâsında, kendi nezih hislerimin harcanmasına gönlüm bir türlü razı olamadı. Bu günlerin ruh ve san'at fakirleri yanında bana göre bir yer bulunmayacağını çok önceden idrâk etmiş olmanın bah-

tiyarlığı içersindeyim.

1952 yılında, başta rahmetli Üstâd Refik Fersan, Veli Kanık, Fehmi Tokay, Vildan Niyazi, Cevdet Çağla, Süleyman Erguner gibi kıymetlerimizin ısrarları üzerine İstanbul Radyosun'da "REBABDAN SESLER" altında bir topluluk kurarak dinleyicilerime Klâsik Türk Musikisi eserlerinden müteşekkil programlar sunmağa başladım.

Sırf, yetiştirdiğim talebelerimin iştirâkleri ile yedi sekiz sene kadar devam eden bu hasbî çalışmalar vatan sathında o kadar rağbete mazhar oldu ki, nihâyet, zirveye ulaşan muvaffakiyetlerimizi çekemeyenler türemeğe başladı. Dost görünüp arkadan kuyu kazanlar 1960 yılı inkılab hareketini ni'met bilerek amatör bir topluluk olarak çalışan REBABDAN SESLER'i program dışı etmeğe muvaffak oldular. Türk Musikisi o gün, kendi iki asırlık sonrasına ait garantisini, o hâin ellerin zulmü altında eritmiş ve yok edivermişti...

Sonraları, Rahmetli Ulvî Erguner Evlâdımın ısrarları üzerine 1967 yılında tekrar radyoya çağırıldım. Ama, bu sefer sadece saz eserleri çalmamız uygulanmıştı. Yok edilmiş olan KORO'nun korkusu hâlâ onların kalbinden uzaklaşmamıştı...

Musiki hayatımın devam ettiği yıllarda, zaman zaman besteler de yapabildim. Hatta bunların pek çoğu, o ilk koromun lisanında Türk Musikiseverlerine aksettirildi... Onların, isim ve makamları aşağıda ayrı bir liste hâlinde takdim edilecektir. Bunların dışında olarak, gene yanç yaşlarımda TÜRK EDEBİYATI ile de derinden alakam oldu. Daha ilk mektep sıralarında baş-

layan bu sevgime, zaman ve hâdiseler pek çok şeyler ilave etti... Bu günün; şiir namı altında, yayınlanmakta olan bir takım hezeyan örneklerine acıyarak bakmaktayım. Şiir, her şeyden evvel insan ruhunun temiz duyularını, his renklerini aksettirmeye yarayan bir sistemdir. Onu, vezninden, kafiyesinden, renk ve duyusundan uzaklaştırmakla dünyanın şu her milletten olan nesilleri, sanki, binlerce rengi aksettiren bakara bir avizeyi, parçalayıp, yerlerde süründürmenin gaffetine düşmüş zavallılardır...

Bir şiir kitabım 1939 yılında "ÖMÜRDEN SESLER" adı altında Mualim Ahmed Hâlid bey kitabhânesi tarafından intişar ettirilmiştir. Bugün, 5000'den fazla basılmış olan bu kitabın tek nüshası dahi artık satışta değildir. 1939 yılından sonraki şiirlerim ise "KOYDAN AKSEDEN ŞARKI" namı altında bir büyük cild teşkil etmektedir. Ancak, bu kitap, kâğıt ve matbaa masraflarının astronomik rakamlara ulaştığı bu yıllarda, maalesef neşr sahasına erişememektedir.

Hâlen, haftanın muayyen bir gecesini, evimde talebelerimle yine eski günlerin hatıra ve heyecanını sürdürmekte, musikimizin en içli seslerini gönüllerimize sindirmekteyiz. Gayem, bütün hiyanetlere rağmen, Türk musikisinin yarınlarına yardımcı olabilmemdir. Ben, o mutlu günleri görmesem bile, yetiştirmekte olduğum kültür ve şuûr sahibi talebelerim, benden devralacakları bu gönül meş'alesini yarınların ufuklarında da alevlendirmekte devam edeceklerdir.

BESTELERİNİN LİSTESİ

BESTE NO.	MAKAM İSMİ	USULÜ	NEV'İ	GÜFTESİ	GÜFTE YAZARI
1	Hicaz	Aksak	Şarkı	Yine bir sîm bedenın zülfüne bağlandı gönül	Sabahaddin Volkan
1/B	Nihâvend	Vals	Şarkı	Seherde gül çağını besteleyen bülbül'le	Sabahaddin Volkan
2	Rast	Nakış			
		Y. Semâi	Beste	Ey Kâşî Kemân işvelerin nârına yandım	Sabahaddin Volkan
3	Hicaz	Nakış			
		Y. Semâi	Beste	Sazımda benim gözyaşımın selleri vardır	Sabahaddin Volkan
4	Rast	Y. Semâi	Şarkı	Aşkın o büyük da'vetini duy da nihâyet	Sabahaddin Volkan
5	Nikriz	Y. Semâi	Şarkı	Senden uzak geçmesin eyyâm-ı baharım	Sabahaddin Volkan
6	Mahûr	Y. Semâi	Şarkı	Ey Yüzü mah gamzelerin aldı kararım	Sabahaddin Volkan
7	Rast	Aksak	Beste	Ey serv-i hirâman çeşmime nûr oldu Cemâlin	Sabahaddin Volkan
8	Rast	Vals	Şarkı	Nâdir görülüş Devrân Seni	Sabahaddin Volkan
9	A. Aşîrân	Aksak	Şarkı	Sevdim Seni ben ah güzelim aşkına düşdüm	Sabahaddin Volkan
10	Zâvil	Vals	Şarkı	N'oldu sana gül yüzlüm, aşkdan ne tez usandın?	Sabahaddin Volkan
11	Hicâz	Aksak	Şarkı	Sevdim Seni, Aşken ebedî ufkuna vardım	Sabahaddin Volkan
12	Sûzinâk	Aksak	Şarkı	O Tenha yollarda kalmış izlerin	Sabahaddin Volkan
13	Nihâvend	Düyek	Şarkı	Gelince Sen gönül bağı çiçeklenir, bahar olur	Sabahaddin Volkan
14	Nihâvend	Y. Semâi	Şarkı	Solmaz bilirim ravza-i hüsnündeki güller	Sabahaddin Volkan
15	Rehâvî	Aksak	Şarkı	Ey Nazlı Kadın, günlerime sen bir güneş oldun	Sabahaddin Volkan
16	H. Kürdî	Aksak	Şarkı	Seni, kimse sevmeydi, benim sevdiğim kadar	Sabahaddin Volkan
17	Rast	Curcina	Şarkı	Bahar erdi gönüllere, müjdeler ver bülbüllere	Sabahaddin Volkan
18	Nihâvend	Y. Semâi	Şarkı	Bir ömre bedel bir gecemiz var hatıramızda	Sabahaddin Volkan
19	Rast	Sofyan	(İlâhî)	Hamr-ı rûy-i yâr ile sekrân olan anlar bizi	Niyâzi-ül Mıs Hazretleri
20	Nişâburek	Vals	Şarkı	Sen Gülümü sevmesem, şu Dünya bana...	Sabahaddin Volkan
21	Rast	Sofyan	(İlâhî)	Nurdan süzülür Besmeleler Bezm-i Seherde	Melek Hiç Hf.
22	Uşşak	Aksak	Şarkı	seslenirsin ruhumu alev alev yakarsın	Melek Hiç Hf.
23	Hicaz	Y. Semâi	Beste	Ey ömrümün sen biricik nazlı Nihâl'i	Sabahaddin Volkan
24	Nişâburek	Şarkı	Aksak	Gel seyr edelim baş başa sâhilde grubu	Tal'at Cend

Bir Temel Şükrü Doğru Vardı

Özgün Baran

Sanatçılar verdikleri yapıtlarıyla yaşarlar çoğu kez. Ozan yazdığı şiirde, Ressam tablosunda, romancı romanında, öykücü öykülerinde doldurur bir ömrü. Türk Musikisi, denildiğinde de, biz Trabzonlu'ların usuna düşen ilk ad Temel Şükrü Doğru'dur. Türk Müziğinden fazla anlamamıza gerek yok. O'nun elindeki kemandan çıkan ses mutlaka sizi biryerlere, sanatın inceliklerine alıp götürürdü. Onda bu lurduk sanatın inceliğini ve hatta kibarlığını.

Temel Şükrü Doğru yaptığı sanatın tüm inceliğini ve kibarlığını kişiliğinde de toplamış bir "beyefendi" idi. Trabzon'umuzda bir deyim vardır. İnceliği, kibarlığı, kişiliği ile ün yapanlara "Trabzon Efendisi" derler. Bu deyim, nasılda yakışmıştı Doğru'ya. Haza "Trabzon Efendisi..."

Türk Müziği ile yakından ilgim pek yoktur. Ama, Temel Şükrü Doğru'nun kemanından çıkan "nağmelere" hayranlık duymamak elde mi? Bu kemandan çıkan müziği büyük bir haz içinde dinlerdim. Büyük sanatçılar doğal olarak sanatın bir dalı ile yetinemezler. Diğer sanat dallarıyla içli dışlı olurlar. İşte Temel Şükrü Doğru bunlardan biriydi. Şiirler yazar, güzel bir şiir dinlediğinde duygulanır gözleri dolu dolu olurdu.

Hoşgörülüydü Temel Şükrü Doğru. Kimsenin yüreğini incitmek istemezdi. Kendisine gösterilen, yazıları, şiirleri beğenmezse bile sert çıkışlar yapmaz, daha iyisinin yapılması gerektiğini kendine has inceliği ile anlatmaya çalışırdı. Hoşgörülü yanısıra ödün vermeyen bir kişiliğe de sahipti. Sanatın toplum için yapıldığına inanır, ancak herkesin beğenisini kazanmaya uğraşmazdı. Sanatın, insanları geliştireceğine onlara olgunluk kazandıracağına yürekten inanır, sanatçıların ödünsüz olması gerektiğini söylerdi.

Elbette insanoğlu ölümlüdür. Temel Şükrü Ağabeyimizde gününü doldurarak göçtü. Ama geriye çok şeyler bırakarak aramızdan ayrıldı. Müzisyenliği yanısıra yıllar boyu unutulmayacak insan kişiliğiyle de iz bıraktı.

Ruhu şad olsun...

Müziğin Hizmetindeki Bir Hayat

Bekir GERÇEK

Sanatçıların, yaratıcı kişilerin kaybı;

Hep daha bir üzer olmuştur beni.

Yıllar yılı sanatı adına daha iyi üretmek için güçlü bir irade ve özverilerle kendini geliştiren, zorla hizmet eden insanlar.

Temel Ağabey: Tıpatıp bu tariftaki kişilik. Bitmez tükenmez çalışmaları, öğrenme arzusu, öğretme istemi, beyefendi müzisyen kişiliği ile örnek alınacak; amca, ağabeyi, dost, usta.

Zaman içersinde Trabzon'umuz bir kültür ve sanat metropolü olarak anıla gelmiştir. Bundan sonra da Temel Ağabey'in ve Temel Ağabey gibi kişilerin tuttukları ışık sayesinde aynı yolda pırıltılar saçarak yine sanat metropolü özelliğini sürdürecektir.

Temel Ağabey o engin birikimini isteyip hak edenlere hiç esirgmeden çok büyük özverilerle aktarırken, sürekli saygın, efendi müzisyen yetiştirmek gibi bir çabada esirgemiyordu. Bir anlamda dergahına gelenlerin terbiyelerini de geliştiriyor, kişiliklerinin şekillenmesinde önemli katkılar koyuyordu.

Müzisyen kişiliğinin dışında bir başka Temel Ağabey vardı. Dost Temel Ağabey. Dostlarının mutluluklarını, kederlerini, sıkıntılarını hiç hissettirmeden paylaşan, yüreğinde sevgiler beslemiş güzel insan.

Doldurulamaz boşluğunun daha az hissedilmesi, yetiştirdiklerinin aynı amaçlar doğrultusunda gelecek kuşaklara hizmet etmesiyle olabilir diye düşünüyorum. Bu niteliklerdeki öğrencileri bugün artık ustadırlar. Öğreticidirler.

Gerçek Trabzon efendilerinden Temel Ağabey çeşitli vesilelerle sıklıkla anmanın bir görev olduğuna inanıyor, ona hergün artan sevgi ve saygılar ile rahmet diliyorum.

Temel Şükrü Doğru adı yaşamını müzikle yoğun bir Trabzon Beyefendisini çağırıyor bana. Bir keman ustası, bir keman Virdüzyüdü O. Müzik onun için "olmazsa olmaz" ilkesini taşıyordu. O nedenle de bu alanın dışına çıktığı günden beri hep iç fırtınaları yaşamıştı.

Onun Trabzon'a adadığı bir yaşama karşılık, Trabzon'un sanatseverleri ona gereken saygıyı göstermekte geç kaldılar. Temel Şükrü Doğru'nun yıllarını verdiği sahnede son bir kez olsun sevenlerince alkışlarla karşılanması, ona yapılacak en büyük görevdi. Olmadı, olamadı.

Ona yapamadıklarımızı yaşayan sanatçılarımızdan esirgemezsek, umarım kendimizi biraz olsun affetmiş oluruz.

"Her ölüm erken ölümdür."

Sevgili Temel ağabey, alfabenin üç harfini, TŞD'yi onurlandıran müzik sevdalısı, umarım gitiğin yerde, bir 'topluluk' oluşturmaktasın.

Çok sevdiğin Trabzon'a sanat alanında saygımız eksik olmayacaktır. Sevdan yürüyecektir.

Ahmet ÖZER

Temel Şükrü Doğru

İÇERDEN OKUNAN GAZEL YA DA HÜZZAM YAĞMURA BENZER...

"Temel Şükrü Doğru'ya"

Binlerce yıldız yağar bir gülümsemesinde
Nihavend-i kebirin tanrısal öfkesinde

Öncesiz bir uğultunun raksıdır nevâ
Titrer bir bestenin uykusuz gecesinde

Vurulmuş boyunları karasevdalıların
Mâhurlara boğulmuş bir akşam nefesinde

Keder dokur gergefe süzüldü iplikleri
Yetim bir kuş çırpınır tamburun kafesinde

Yitik buluşmalar şimdi bir gam vaktidir
Kürdili hicazkârın morkızıl gölgesinde

Simsiyah kadehlerle geçilir uşşak faslı
Selamlanır sevgili göçmüş penceresinde

Hüzzam yağmura benzer camlar buğulanırken
Bir gül düşer boşluğa kalır kendi seşinde.

Kenan SARIALIOĞLU

Ankara 1953. Solist: Gönül Yazar, Ud: Bestekar Zeki Duygulu, Darbuka: Sami Canko (daha sonra müziği bırakıp ticaretle uğraştı), Keman: Temel Şükrü Doğru, Yer: Lâle Aile Bahçesi.

ÇAKSAM BİR İKİ BADE

MAKAM : NİHAVEND
 USUL : TÜRK AKSAĞI
 SÖZ : AHMET SARIM DOĞRU
 MÜZİK : TEMEL ŞÜKRÜ DOĞRU

ARANAÇME...

ÇAK SAM BİR İ Kİ BA... DE O DİL DA... RIN E LİN DEN... DEN... KAM AL SA GÜ NÜL BİR... DE ŞU TAT LI... E ME LİN... DEN... DEN... DİL Sİ Rİ NE ŞA... TI... O LA RAK BİR... GA ZELİ... N DEN... Den...

ÇAKSAM BİR İKİ BADE O DİLDARIN ELİNDEN
 KAM ALSA GÖNÜL BİR DE ŞU TATLI EMELİNDEN
 DİL SİRİ NEŞATI OLARAK BİR GAZELİNDEN
 KAM ALSA GÖNÜL BİR DE ŞU TATLI EMELİNDEN

(A. Sarım DOĞRU, 1884 - 1964)

Bir ölüm duyurusunun çağrışimleri

Atilla AŞUT

Temel Şükrü Doğru'nun ölüm haberi, "Uğur Mumcu cinayeti"nin şokunu henüz üzerimizden atamadığımız günlerde geldi. Acı olayı, "Hürriyet" gazetesindeki bir "Başsağlığı" duyurusundan öğrenmiştim. Duyuru, İş Bankası Genel Müdürlüğü vermişti. 5 Şubat 1993 günü sabahı, gazetede o "Başsağlığı" yazısını okurken, hemen Trabzon'a hareket etme düşüncesi geçti içimden. Hiç değilse, son yolculuğunda sevgili dostumun yanında olmalıydım. Ne yazık ki, duyurunun altında yer alan bir tümce, benim bu düşüncemi geçersiz ve olanaksız kılıyordu: "**Merhumun cenazesi, 4 Şubat 1993 günü Trabzon'da toprağa verilemiştir.**" Yani, her şey, göz açıp kapayıncaya dek olup bitmişti ve **Temel Şükrü Doğru**'nun uzaktaki dostlarına, "acıyı bal eyleme"nin ötesinde bir seçenek kalmamıştı.

Temel Ağabey'in ölüm haberiyle yüreğim yaralıyken, aynı gün, bir başka büyük acıyla sarsıldım. Bu kez de, yöremiz insanının kıvrak zekâsını, yaratıcılığını ve açıksözlülüğünü dürüst kişiliğini birleştirebilmiş değerli hemşehrîmiz, sevgili "Mucit Macit"imiz **Adnan Kahveci** ile eşini, Gerde yakınlarında bir trafik kazasında yitirmişti... Ölümle ölümleri izliyor, acılar acılara ekleniyordu. Korkunç ve acımasız bir "yaprak dökümü" başlamıştı çevremizde...

Dilimizde "İstanbul Efendisi" diye bir deyim vardır. Soylu, kibar, çelebi insanları için kullanılır bu deyim. **Temel Şükrü Doğru**, kuşkusuz bu nitelimi en çok hak eden insanlardan biriydi. Ama ben yine de ona "Trabzon Efendisi" demeyi yeğliyorum. Çünkü **Temel Ağabey**, bu soylu niteliklerin yanı sıra, "Trabzonlu"ya özgü" kimi yerel renklerin ve geleneksel çizgilerin de taşıyıcısı idi.

Kendisiyle barışık, güven uyandıran, saygın ve karizmatik kişiliği, beni her zaman derinden etkilemiştir. Tanışıklığımız, "**Hâkimiyet**" gazetesinde yazmaya başladığım günlere rastlar. Ben o sıralar Trabzon Lisesi'nde öğrenciydim. **Temel Ağabey** ise, İş Bankası'nın Mumhaneönü Şubesi'nde çalışıyordu. Bizim gazetenin yönetim yeri, onun işyerine yakındı. Kendisi de müzik çalışmalarının yanı sıra, zaman zaman yerel gazetelere yazı yazıyordu. Sonraları benim çalıştığım gazetede yazmaya başlayınca "kalem arkadaşı" olduk.

Bir ara "**Hâkimiyet**"te "Kısaca" başlıklı küçük fıkralar yazıyordu. Ancak, yazıları "küçük fırka" sınırlarının çok ötesine taşmaya başlamıştı. Bir gün, dayanamayıp takilimeştin ona kendi sözümde: "T.Ş.D. dostumuz, 'kısaca' deyip, böyle sütun boyu yazılar döktürürse, Tanrı bizi onun 'uzunca'larından korusun!"

Verdiği yanıtta, eleştirimi haklı bul-

duğunu söylemiş ve o günden sonra daha kısa yazmaya özen göstermişti.

...

Kimi büyük dostlukların temelinde büyük kavgaların bulunduğunu söylesem, çok mu aykırı bir söz etmiş olurum? Sizi bilmem ama, en azından kendi yaşamımda sayısız örnekleri var bu paradoksal yargının.

"Kalem kavgaları" yalnızca Babıâli basınına özgü değildir. Trabzon basın tarihi de nice "söz dalaşları"na, polemiklere kucak açmıştır. Örneğin, salt benim yazarlık-gazetecilik serüvenimde **Kadir Mısıroğlu**, **Yücel Hacıoğlu**, **İsmail Oğuz**, **Ziyad Nemli** ve **Temel Şükrü Doğru** ile tuştığım kalem kavgalarının önemli bir yeri vardır. Belki artık Trabzon İİ Halk Kütüphanesi'nde bile bulunmayan "**Hâkimiyet**", "**Hizmet**" ve "**Demokrat Çaykara**" gazetelerinin koleksiyonları, bu kavgaların "yazılı" tanıklığıdır.

Temel Şükrü Doğru ile dostluğumuz da böyle bir "kalem kavgası" sonunda pekişti. Haftalar boyu süren tartışmamızın nedenini ve konusunu şimdi anımsamıyorum bile. Ama bu polemik sırasında bir-bimize çok sert ve kırıcı sözler söylediklerimiz için sonradan iklimiz de büyük pişmanlık duyduk.

Tartışmanın tatlıya bağlanmasından sonra, **Temel Şükrü Doğru** ile ilişkimizin içeriği köklü bir değişime uğradı. Giderek, aramızda derin bir dostluk başladı. İyi günde-kötü günde, hep birlikte olduk. Çok sevdiğim annemi yitirdiğimde, en yakınım **Temel Şükrü Doğru** vardı. Sonra o, babasını yitirdi. Babasına çok bağlıydı. Çünkü, sanatçı kişiliğinin özelliklerini babasından aldığını düşünürdüm. O günlerde sık sık, babasının yazılarından ve şiirlerinden söz ettiğini anımsıyorum. Acıların ve duyarlıkların dorukta olduğu böyleli dönemlerde hep omuz omuzaydık...

Temel Şükrü Doğru'nun ağır basan uğraş alanı "müzik"ti. Ancak o, kendini yalnızca müzikle sınırlanmış bir insan değildi; çok yönlü sanat duyarlıklarına sahipti. Müzik hocalığı, koro şefliği, bestecilik ve güftecilik gibi doğrudan müzikle ilgili uğraşlarının yanı sıra, "köşe yazarlığı" ve ozanlık da yazıgeçemeyi tutkuları arasındaydı. Ben **Temel Ağabey**'in müzisyen yönünü değerlendirebilecek yetkinliğe sahip değilim. Bu işi, konunun uzmanlarına bırakmak doğru olur. Ancak, okuyabildiğim şiirlerinin başarılı örnekler olduğunu söyleyebilmek güçtür. Her mektubuna mutlaka birkaç şiirini ilâştirir ve görüşümü sorardı. Hasta yatığında onu üzmemek için, görüş belirtmekten kaçınırdım. Çünkü şiir denemeleri, nesnel ölçülere vurulacak olursa, "manzume" düzeyini aşmaman ve yazınsal değer taşımayan karalamalardı. Ama, o koşullarda bunu **Temel Ağabey**'e anlatmak olanaksızdı.

Temel Şükrü Doğru, Türk sanat müziğine tutkundu. İyi keman çalırdı. Bu dalda "üstad" biliniirdi. Birçok ünlü ses sanatçısına kemanıyla eşlik etmişti. **Hamlet Yüceses**, **Müzeyyen Yıldızdoğan**, **Gönül Akın**, **Mustafa Sağyaşar**, **Sevim Deran**,

Taner Şener, **Zekâi Tunca**, bunlardan yalnızca birkaçıydı. Yakın dostları olarak, özellikle **Mustafa Sağyaşar** ve **Zekâi Tunca**'dan çok sık söz ederdi.

Temel Şükrü Doğru, 1954 yılında kurucuları arasında yer aldığı ve uzun süre koro şefliğini yaptığı "Trabzon Türk Musikisi Cemiyeti"ndeki çalışmalarıyla, yöremizin kültür yaşamına unutulmaz hizmetlerde bulundu. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde önyak olduğu "amatör ses yarışmaları" ile pek çok yetenekli gencin gün ışığına çıkarılmasını sağladı; müzik dünyamıza yeni sesler, yeni yorumcular kazandırdı. Daha sonra, kendi adını taşıyan Türk Sanat Müziği Topluluğu ile de etkinliklerini yaygınlaştırarak sürdürdü. "**Temel Şükrü Doğru** ve Arkadaşları"nın TRT ekranlarına da yansıyan başarılı dinletileri, hepimiz için övünç ve mutluluk kaynağı oldu.

Yıllar önce birlikte yola çıktığı saz arkadaşları, daha sonra müzik alanında çok önemli ve sorumlu yerlere geldiler. Örneğin, topluluğun "udi"si **Kenan Yomralı**, TRT Müzik Daire Başkanlığı ve TRT Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. **Dr. Teoman Önalı**, Türk Sanat Müziği İzmir Devlet Korosu Şefliği'ne getirildi. **Suat Kurtuldu** ise "Trabzon'da Son Argonot" olarak, "**T.Ş.D.**" okulunun geleneğini sürdürmeye ve yaşatmaya çalışıyor.

...

Temel Şükrü Doğru, on yıldan beri midesinden yakınıyordu. Son yıllarda yemeden - içmeden iyice kesilmiş, vücudu haylazıyaf düşmüştü. O sağlıklı, yakışıklı insan, kısa sürede çökmüş, tanınmaz duruma gelmişti. Belki de bu yüzden toplum içine girmiyor, dostlarından bile kaçınıyordu. Evine kapanmış, neredeyse yaşamla ilişkisini kesmişti. Mektupları da seyrekleşmişti. Yazabildiği mektuplar ise hep yakınma, yerinme ve sızlanma sözcükleriyle yüklüydü.

Geçen yıl Temmuz ayında Trabzon'a geldiğimde, kendisini ziyaret etmek istemiştım. Ancak, telefon görüşmemizden sonra vazgeçtim. Çünkü, bu ziyaretin onu mutlu etmeyeceği izlenimini edindim. Sesi son derece yorgun ve derinden geliyordu. Yaşama sevincini ve umudunu hepten yitirmişti. Telefonda konuşacak gücü bile kalmamıştı. O gün, **Temel Ağabey**'in artık "dönüşü olmayan yol"a girdiğini düşündüm. Nitekim, topu topu altı ay daha dayanabildi.

Temel Şükrü Doğru'nun sanat yaşamını görkemli bir jübile ile taçlandırmayı çok istiyorduk. Nitekim, Trabzon'daki yakın arkadaşları **Suat Kurtuldu** ve **Dr. Gündoğdu Sanımer** de bu konuda girişimlerde bulunmuşlardı. Ne yazık ki, sağlığında bu tasarımı gerçekleştiremedik. Sevgili dostumuza, çoktan hak ettiği bu "sanat ödülü"nü, hiç değilse şimdi armağan edelim. Onun için hem büyük bir anma toplantısı düzenleyelim, hem adını ve anısını kalıcılaştıracak adımları hemen atalım diyorum.

"**Mavi Nota**" dergisinin değerli yöneticileri, **Temel Şükrü Doğru**'ya ayırdıkları bu "özel sayı" ile güzel bir başlangıç yapıyorlar. Bunu, yeni adımların izlenmesini diliyorum.

Bir Meyva Büyür İçimde - 1

● Kurgu: Selahattin GÜNDOĞDU

Sahnenin sol - önünde zarif bir çalışma masası, ufak bir kitaplık; yerde, renk renk, nakış nakış bir memleket kilimi; bir şövale. Masanın üzerinde Şair - Ressam'ımızın uğraş araç - gereçleri: Dergileri, bloknot, hokka ve divit, palet ve fırça ile boyalar; bir saksı çiçek, bir şamdan, bir şişe şarap ve iki kadeh, bir paket sigara, bir kutu kibrit vb.

Şair - Ressam'ımız (Ona "O" diyeceğiz) karanlıkta gelip önce şamdanı, sonra da sigarasını yakar; iskemleye, arkası seyirciye dönük vaziyette oturur ve sigarasını tellendirir. Müzik: Çaykovski'nin 5. Senfoni'sinin son bölümünden en fırtınalı pasaj. Müzik bitince...

O - (Vaziyetini değiştirmeden)

Erimek belirsizce her şeyde

Karışmak sulara, yıldızlara

Sinmek kokusuna mor menevşenin

Yanmak damar damar nefes nefes

Yaşamak tükene tükene.

(Sahne aydınlanır. Tüm sahne O'nun imgelemidir; düşün ve duygu dünyasının atlasıdır. Sahnenin geri - ortasında büyükçe bir tuval vardır. Daha doğrusu: Ahşap çerçeveye gergince geçirilmiş beyaz kâğıt. Elinde paletle fırça, kalkıp büyük tuvalin önüne gelir, birşeyler çiziktirir. Gösteri boyunca birkaç kez gelip, peyderpey çiziktirme sonunda ortaya, Bedri Rahmi'nin çizgisiyle bir kadın portresi çıkacaktır.)

O - (Çiziktirirken, aynı anda)

Güvercin topuklu yarım keklik simalı

Yüreğim sana çevrili.

Şu dağların arkasında

Derya deniz ötesinde

Çarşı pazar ortasında

Uykunun bir köşesinde

Yüreğim sana çevrili.

(Sahne tümüyle karartılır. Büyük tuvalin arkasından çıkan ellerinde iri, değirmi aynalar bulunan iki hanım O'nun iki yanında yerlerini almıştır. İki takip ışığı aynalara bindirir. O, bir sağa bir sola seyirterek...)

Güvercin topuklu yarım keklik simalı

İçerisine güneş vurmuş

Çıldırılmış bir ayna gibi

Ne yana dönsem nafile

Yüreğim sana çevrildi.

(Sahne karartılır, lokal ışık çalışma odasını aydınlatır. Şamdandaki mum gösteri boyunca yanacağına göre, lokal ışık düşük derecede verilecektir.)

O - (Odaya gelir, paletle fırçayı masaya bırakıp kadehe şarap döker; keyifle yudumlarken... Müzik: 1930'ların taşplaklarından klasik bir şarkı; belki "Gülüm şen, bülbulüm şen" in bir dörtlüğünü...)

Sarhoşum çok şükür dilediğim gibi

Bir ben yok artık benden içeri

Onunla göz göze diz dizyiz

Sarhoşum, sarhoşum, sarhoş

Çük şükür biz bizyiz.

(Elinde kadehiyle sahne ortasına gelir, sahne tümüyle aydınlatılır. Sahne gerisinde, ters yönüne doğru

giden insan kalabalığı: Yorgun, bezgin, çatılmış kaşlar, boş bakışlar...)

O - Sarhoşum (Bağdaş kururak oturur)

Caddenin göbeğinge oturmuşum

Aklıma eserse sırt üstü yatabilirim (Yapar mı yapar!)

Nâra atabilirim (Atar, sonra da son yudumu atıp, kadehi yukarı atar. Sahne üstündeki görevlilerce tutulur kadeh; aynı anda kar yağmaya başlar.)

Kem gözler umurumda değil

Ben kendi gözlerimden kurtulmuşum.

Sarhoşum, sarhoşum, sarhoşum

Doğrudur

Bırakın bağırayım avazım çıktığı kadar

Görüp göreceğim rahmet budur. (Bir nâra daha atar; yukarıdan düşen kadehi tutar. Efekt: Çocuk bahçesinde oynayan çocukların şen cıvıltıları. Aynı anda, arkadaki kitle olduğu yerde donakalır. Yan kullisten küçük bir çocuk girer çemberini çevirerek. O, da "Ufaklık" diyeceğiz. Ufaklık ile O, aralarında oyuna tutuşurlarken...)

KİTLE - (Aynı donuk, ruhsuz edayla; konan tarzında okurlar)

Biz de çocuktuk Allahım

Yüzümüz gözümüz çamur içinde

İştihalarımız murdar değildi.

Biz de çocuktuk Allahım

Ömrümüz ne felâket, ne saadetti

Arzularımız çerden çöpten

Dilimiz hazdan

Dinimiz oyundan

Dünyamız acıaktan ibaretti.

Biz de çocuktuk Allahım

Ekmek elden gelirdi su gölden

Günlerimiz uzun evlerimiz büyüktü

Ve yağmur çift çubuk için değil

Sadece bizim için yağırdı.

(Sahne kararır; O, yerine gelir. Bir sigara yakar; iskemleye oturur. Müzik: Edith Piaf söylemektedir. Sahne aydınlanır ve aşağıdaki şiirde betimlenen adam girer. Önüne çıkan iki kadın, kendilerini ona beğendirmek için yarışırken, adam da cüzdanını çıkaracak ve "Bu bende olduktan sonra, canımın çektiğini seçerim," demeye geçecek ve sonunda ikisini de koluna takıp, şiirinin sonunda dışarı çıkacaklardır.)

O - Herifcioğlu sen Mişel'de koyuvermiş sakalı

Neylesin bizim köyü, nitsin Mahmut Makal'ı

Esmeri, sarışını, kumralı, kuzgunî karası

Cebinde dört dilberin telefon numarası

Bir elinde telefon, bir elinde kesesi

Uyyy!.. Yesun oni nenesi

Yesun oni nenesi. (Sahne kararır; Müzik: Kemeçe solo. Efekt üstüne biner: Hırçın Karadeniz'in kıyıyı döven dalgaları. Sahne, oldukça loş aydınlatılır. Hanım oyuncular, çömelmiş vaziyette, yan yana dizilerek, gövde, kol ve başlarıyla dalgalı denizi yansılayacaklardır. Erkekler de onların arkasında, aynı vaziyetle onlara katılacaklardır. Dalga hareketi, efekten gelen dalga sesiyle uyumlu kılınacaktır.)

- Sürecek-

SANAT HABERLERİ

Konser

24 Şubat Trabzon'un düşman işgalinden kurtuluş şenlikleri çerçevesinde, İhsan Eyu-boğlu yönetimindeki Trabzon Belediyesi Türk Halk Müziği Korusu ve kanuni Taş-kın Özer yönetimindeki Trabzon Be-le-diyesi Türk Sanat Müziği Korusu 26 Şubat 1993 cuma günü akşamı Hamami-zade İh-san Bey Kültür Merkezi salonunda bir konser programı verdiler.

Sergi

Ressam Orhan İlyas ve Ressam Adil Salih müşterek resim sergilerini 5 - 23 Şubat 1993 tarihleri arasında Mahmut Goloğlu Kültür Merkezi salonunda açtı. Trabzon Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde 5 Ocak 1993 gününden başlayarak Kültür Ba-kanlığı'nca sağlanan "Galeri Ko-leksiyonu"ndan bir bölüm sergilemeye açıl-dı. Trabzon'la ilgili yayınlar Mahmut Goloğlu Kültür Merkezi'nde 25 Şubat 1993 tarihinden itibaren başlayarak sergilenmeye başladı. Sergi iki hafta süre ile açık kalacak. Trabzon Fotoğraf Sanatçıları Derneği "FOTO FORUM" tarafından düzenlenen 1. Sami Güner Fotoğraf Yarışması sergisi 26 Şubat 1993 tarihinde Mahmut Goloğlu Kül-tür Merkezi'nde açıldı. Sergi iki hafta açık kalacak.

Panel

Trabzon Belediyesi Kültür Müdürlüğü'nce düzenlenen 24 Şubat Kültür ve Sanat Günleri çerçevesinde 25.2.1993 günü Ha-mami-zade İhsan Bey Kültür Merkezi sa-lonunda saat: 19.00'da Dünyada Ba-ğımsızlık Hareketleri ve Kemalizm konulu bir panel düzenlendi. Panele konuşmacı olarak Prof. Dr. Bozkurt Güvenç, Prof. Dr. Özer Ozankaya, Prof. Dr. Şerafettin Turan katıldı. Panele katılan konuşmacılar, dün-yanın yeniden yapılanış ve arayış içinde ol-duğunu belirterek bağımsızlığın önemi üze-rinde durdular.

Ödül

Trabzon Gazeteciler Cemiyeti tarafından çeşitli dallarda verilen ödüllerden biri olan Basın Hizmet Ödülü, Kıyı dergisi Genel Yayın Yönetmen Yardımcısı ağabeyimiz Arslan Pulathaneli'ye verildi. Basın Hizmet Ödülü plaketi 20 Şubat 1993 günü Akbank Sanat Galerisi'nde düzenlenen bir törenle Arslan Pulathaneli'ye verildi. Trabzon Be-lediyesi Kültür Müdürlüğü'nce Ulusal dü-zeyde düzenlenen "Çocuk Resimleri" ya-rışması geçen ay sonuçlanmıştı. Dereceye giren yarışmacılara ödülleri 25 Şubat 1993 günü Hüseyin Kazaz Kültür Merkezi sa-lonunda düzenlenen bir törenle verildi.

Yarışma

Trabzon Belediyesi tarafından "TMMOB - Mimarlar Odası Mühendislik ve Mimarlık Proje Yarışma Yönetmenliği" kuralları için-de, Trabzon kenti sahil şeridinde Faroz ba-lıkçı barınağı ile Ayasofya kavşağı arasın-daki doldurulmuş alanın halkın kullanımına açık rekreasyon amaçlı düzenlenmesi ve iki ucunda iki adet lokanta, gençlik merkezi (diskotek) projelerinin elde edilmesi ama-cıyla açılan yarışma sonuçlandı. Erkin Er-tem'in çalışmasının 1.liği aldığı yarışmada Murat Yılmaz 2., Ayhan Usta - Gülay Ke-leş 3. oldular. Alaattin Genç - Yeşim Eyu-boğlu, Tuncay Çengel - Uğur Değirmenci, Kemal Çevik, Nazım Şahin - Orhan Cihan - Yaşar Aydın'ın çalışmaları da jüri tara-fından satın alınmaya değer bulundu.

Gösteri

24 Şubat Kültür ve Sanat Günleri etkin-likleri çerçevesinde Trabzon Devlet Tiyat-rosu'nca bir gösteri düzenlendi. 23 Şubat 1993 günü akşamı Trabzon Devlet Tiyat-rosu Atapark Büyük Sahnede sunulan gösteri "GARİP HİCAZİ BİLİYOR MU-SUN?" adını taşıyor. Atatürk'ün Trabzon'a gelişlerini de konu edinen gösterinin kurgusu dergimiz sanat danışmanı Selahattin GÜN-DOĞDU'ya ait. Gösteri Trabzon Devlet Ti-yatrosu oyuncularınca sahnelendi ve yönet-menliğini arkadaşımız Mesut TURAN yaptı.

MAVİ NOTA

Aylık

Müzik ve Sanat Dergisi

Sahibi : Sevilay BAYLAN
Genel Yayın Yönetmeni : Emel ŞİMŞEK
Genel Yay. Yön. Yrd. : Hülya ÖZMEN
Yazı İşleri Yönetmeni : M. Semih BAYLAN
Kapak - İç Düzenleme : M. Reşat SÜMERKAN
Sanat Danışmanları : Ahmet ÖZER
Gündoğdu SANİMER
Suat KURTULDU
Selahattin GÜNDOĞDU

İstanbul Temsilcisi : Osman Razi AKSU
Ankara Temsilcisi : Jale BOZKAYA
İzmir Temsilcisi : Melih GÜLER

Abone Koşulları : Yıllık: 100.000 TL.
Yurtdışı Abone : 50 DM.
Yazışma Adresi : P. K. 205 - 61004 - TRABZON
Ederi : 10.000 TL. (KDV dahil)

Abone ederinin, Müfit Semih BAYLAN adına 731986 nolu postaçeki hesabına yatırıldıktan sonra, dergi adresine bilgi verilmesi rica olunur.

Gönderilen ürünlerin daktilo ile yazılması rica olunur.
Ürünler yayımlansın, yayımlanmasın geri verilmez.

DİZGİ: EFOR Masa Üstü Yayıncılık & Organizasyon
Tel.: (03) 26 44 26 Fax: (03) 22 29 96 - TRABZON

Basım Yeri: ESER OFSET Matbaacılık - Yay. ve Amb. San.
Zeytinlik Cad. Cudibey İlkokulu yanı Tel.: 21 53 38 - TRABZON